

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA
KÖZNEVELÉSÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁR

Iktatószám: VIII/4351/2022/KOAT
Tárgy: Ukrajnából menekülők nevelése,
oktatása

Civil Közoktatási Platform Ügyvivő Testülete
civilkozoktatas@gmail.com

Tisztelt Ügyvivő Testület!

Prof. Dr. Kásler Miklós miniszter úrnak, az emberi erőforrások miniszterének, valamint nekem címzett levelükre illetékességből az alábbi tájékoztatást adom:

Az Önök által megfogalmazott állításokkal szemben a menekültek – azon belül a menekült gyermekek, tanulók – ellátása, tájékoztatása Magyarországon jól szervezetten, eredményesen zajlik. Az érintett köznevelési intézmények minden szükséges információt megkaptak és a jövőben is megkapnak, az eljárások kialakultak, a Kormány a szükséges anyagi erőforrásokat biztosította.

Megértve, hogy a Civil Köznevelési Platform számára többletfeladatot jelent a kapcsolódó kormányzati intézkedések összegyűjtése, az alábbiakban röviden összegeztük a legfontosabb lépéseket. Felhívom figyelmüket, hogy az Önök által felvetett kérdések egy része nem a köznevelési szakterület illetékességi körébe tartozik (így például a lehetséges háborús kimenetek, az egészségügyi, szociális ellátással, gyermekvédelemmel, a felsőfokú végzettségek elismerésével, a nevelőszülői hálózattal vagy éppen a tanodák működésével kapcsolatos javaslatok). Az alábbiakban értelemszerűen a valóban a köznevelést érintő felvetésekre reflektálunk.

Hazánkba március végéig jóval több, mint félmillió menekült érkezett Ukrajnából, köztük sok gyermek is. A menekült gyermekek óvodai nevelésre akkor válnak jogosulttá, illetve akkor kezdődik tankötelezettségük, ha menedékesként való elismerésre vonatkozó kérelmet nyújtanak be. (Ez értelemszerűen nem vonatkozik a magyar állampolgárokra.) A kérelmet benyújtók az óvodai nevelést, a kollégiumi ellátást, a pedagógiai szakszolgálati szolgáltatást, továbbá – ha a magyar jog szerinti tanköteles kort eléri – az iskolai nevelést-oktatást a tankötelezettség fennállása, továbbá a tizennyolcadik életéve betöltése előtt megkezdett tanulmányok befejezéséig a magyar állampolgárokkal azonos feltételekkel vehetik igénybe.

A Köznevelésért felelős szakterület részletes és pontos adatokkal rendelkezik intézményi szinten a menekült gyermekek, tanulók jelenlétéről, köszönhetően annak, hogy az Oktatási Hivatal kialakított egy felületet a Köznevelési Információs Rendszerben, amelyen keresztül rendszeres adatszolgáltatást végeznek a köznevelési intézmények. Jelenleg már több mint 1000 gyermek bent van az intézményekben, sok helyen elindult az egyéni nyelvi és szaktárgyi mentorálás, különösebb problémák nélkül.

A menekültek ellátása, oktatása kapcsán folyamatos és intenzív közös munka folyik a Nemzeti Humanitárius Koordinációs Tanács keretein belül. A Miniszterelnökséget vezető miniszter elnökségével megalakult tanácsban valamennyi érintett szektor, így a köznevelés, a felsőoktatás, a szociális és a

gyermekvédelmi terület, az egészségügy, a területi közigazgatás, a munkaügy, a nemzetpolitika, a Hungary Helps program és a közlekedés képviselői is jelen vannak. Ez a fórum biztosítja minden releváns információ eljutását mind az oktatásirányításhoz, mind a menekültek segítésében részt vevő állami szervezetekhez, egyházakhoz, civil szervezetekhez.

A nem magyar nyelvű menekültek több kormányzati oldalon is tájékozódhatnak a rájuk vonatkozó tudnivalókról. A menedékesként való elismerésre vonatkozó kérelmet az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság menekültügyi eljárás keretében bírálja el. Annak érdekében, hogy a köznevelési intézményben megjelenő gyermek, tanuló jogi státusza egyértelmű legyen, valamennyi intézménynek részletes tájékoztatást adtunk az eljárásról és az alkalmazott dokumentumokról (mellékelve azok mintáját). Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság honlapján három nyelven (magyar, angol, ukrán) elérhető egy részletes tájékoztató az Ukrajnából menekülők részére, amely segítséget nyújt a hivatalos ügyintézés elindításához. A magyarországi oktatási jogokról magyar és ukrán nyelvű tájékoztató egyaránt elérhető az Oktatási Jogok Biztosának Hivatala által működtetett honlapon.

A menedékes kérelmet benyújtó tanulók esetében – a magyar állampolgárokhoz hasonlóan – érvényesül a szabad iskolaválasztás elve, ugyanakkor a felvételi körzettel rendelkező intézmény köteles felvételt biztosítani a hozzá beiratkozni kívánó gyermekek számára.

Abban az esetben, ha a gyermek magyar nyelvi ismerete lehetővé teszi a magyar nyelvű oktatását, úgy az iskola az érintettet tudásszintje, felkészültsége, eddigi tanulmányai alapján a számára megfelelő osztályba sorolja be, erről az igazgató hoz döntést. A tankönyvekkel való ellátásról az intézmény az iskolai könyvtár állományának segítségével, ha ezen felül szükséges, a Könyvtárellátó Nonprofit Kft. rendszerén keresztül kezdeményezett pótkönyv-rendelés útján gondoskodik.

A Kormány a magyar iskolarendszerbe beiratkozó menekült tanulók integrálására, ennek egyik legfontosabb elemeként pedig a magyar nyelvismeret minél hatékonyabb fejlesztésére törekszik. Ennek megfelelően tehát – az Önök felvetésével ellentétben – nem tervezzük kifejezetten ukrán vagy más, nem magyar nyelvű tanulócsoportok létrehozását.

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján lehetőség van arra, hogy ha az iskolai tanulmányok folytatását a magyar nyelv ismeretének hiánya vagy a külföldi és a magyar iskola követelményrendszere közötti eltérés gátolja, igazgatói engedéllyel a már elvégzett évfolyamot kizárólag felzárkóztató foglalkozásokon és nyelvórákon való részvétellel tudják megismételni. A foglalkozások idejét, az annak keretében oktatott ismeretek körét, az ismeretek elsajátításáról történő számadás módját az igazgató állapítja meg. Ebben az esetben nem kell öt külön osztályzatokkal értékelni, mivel érvényes bizonyítványa van az adott évfolyam teljesítéséről.

A nem magyar nyelvű gyermekek esetében nyelvismeret megszerzése, valamint – akár a magyar anyanyelvűek esetében – a szükséges szaktárgyi felzárkózás és a tudásszintnek megfelelő iskolai évfolyam munkájába való minél könnyebb bekapcsolódás elősegítése céljából a Kormány a köznevelési és szakképző intézményben ideiglenes védelemre jogosult, tanköteles tanulók fejlesztésének, nevelés-oktatásának megvalósítása érdekében szükséges finanszírozásról szóló 117/2022. (III.22.) Korm. rendeletében döntött a menekült tanulók számára állampolgárságtól függetlenül heti 5 óra, a normál órarend szerinti nevelésen-oktatáson felüli (délutáni) egyéni felkészítés pénzügyi feltételeinek biztosításáról. Az egyéni fejlesztést a normál tanrendi órákon túl, praktikusán délutánonként kell megszervezni, heti 5 óra/fő időkeretben. Az időkeret felhasználása egy héten belül az adott intézmény, a felkészítést nyújtó személy és a felkészítésben érintett gyermek vagy gyermekek időbeosztásának megfelelően történik. Az 5 órán belül többféle tárgyra vonatkozó felkészítés (pl. nyelvtanítás és mellette történelem vagy egyéb tárgy) is szervezhető. A Kormányrendelet értelmében a fenntartók havonta és tanulóként 130.000 Forint többlet kiegészítő támogatásra jogosultak 2022. március 1-jétől azon tanulók után, akik számára az egyéni felkészítést az általuk fenntartott intézményekben biztosítják.

Az óvodás korú gyermekek esetében szakmai konszenzus alapján rendkívül gyorsan elsajátítható a magyar nyelv egy alapvető szinten, amivel a beilleszkedés, szocializáció, társas kapcsolatok kialakítása el tud kezdődni. Ezen felül az óvodákban nem értelmezhető külön délutáni egyéni felkészítés.

A nem magyar (alapvetően ukrán) anyanyelvű gyerekek nyelvtanulásának elősegítése céljából a tárca gondoskodott egy, a 3-8. évfolyamon alkalmazható magyar, mint idegen nyelv tankönyv elérhetőségéről is az érintett intézmények számára. A tankönyvet kárpátaljai magyar pedagógusok fejlesztették, kifejezetten ukrán nyelvű gyermekek magyar nyelvtanulásához. A tankönyv április elején felkerült a tankönyvjegyzékre és az ingyenes tankönyvrendelés keretében rendelhető az iskolák számára.

Azon gyermekek megsegítése érdekében, akik nem nyújtottak be menedékes kérelmet, de a család rövid időre segítséget kért a tanulás, felkészülés folytatásához itt-tartózkodásuk idején, a tankerületi intézmények már több esetben is digitális eszközt (notebookot), valamint helyszínt és oktatási segédeszközöket biztosítanak.

Az Ukrajnában szervezendő érettségi vizsgák bizonytalanságára való tekintettel megnyitottuk a lehetőségét annak, hogy a menekült tanulók Magyarországon már a 2022. május-júniusi vizsgaidőszakban ingyenesen érettségi vizsgát tegyenek, a magyar érettségi szabályok szerint. Az erre vonatkozó, az ideiglenes védelemre jogosultként elismert tanulók érettségi vizsgára bocsátásának rendkívüli szabályairól szóló 115/2022. (III.22.) Korm. rendelet értelmében azok az Ukrajnából menekült, menedékes kérelmet benyújtó diákok, akik igazolni tudják, hogy a 2021/2022. tanévben hazájukban a középiskola utolsó évfolyamán tanultak, 2022. április 20-ig rendkívüli eljárás keretében személyesen jelentkezhetnek érettségi vizsgára a tartózkodási helyük szerint illetékes kormányhivatalban, és ott érettségi vizsgát tehetnek. Fontos kiemelni, hogy az érintett tanulóknak lehetősége van a kötelező vizsgatárgyak közül a magyar nyelv és irodalom tantárgy helyett magyar, mint idegen nyelv vizsgatárgyból is érettségizni.

Fontos szempont, hogy – bár a Hazánkba érkező menekültek túlnyomó része Kárpátaljáról érkezik, ahol nem került sor harci cselekményekre – a háborúban álló országból érkező gyermekek mentális, pszichológiai támogatást is kapjanak az őket ért traumák feldolgozásához. A menedékes kérelmet benyújtó gyermekek a hatályos jogszabályok alapján jogosultak köznevelési szolgáltatásokra, ideértve a pedagógiai szakszolgálati tevékenységet is, ugyanakkor gyakorlati szempontból az is fontos, hogy minél előbb rendelkezzenek alapvető nyelvismerettel, kiszakadjanak a háborús viszonyokból és nyugodt tanulási környezetbe kerüljenek.

A Kormány körültekintően megvizsgálta a Magyarországra érkező, menekült pedagógusok, óvodai vagy iskolai dolgozók bevonásának kérdését is. Az eddigi tapasztalatok alapján legtöbb menekült nem kíván tartósan itt maradni, nem élnek a felkínált lehetőségekkel és nem regisztrálnak, így értelemszerűen az ő esetükben nem reális cél a munkaerőpiacra történő integráció. Azok esetében, akik munkát keresnek, teljesen életszerű gyakorlat, hogy a pedagógus végzettségűek a tankerületi központokat vagy iskolákat keresnek meg ez ügyben. Jelenleg is már számos menekült pedagógus kezdett el dolgozni vagy jelentkezett be köznevelési intézményekbe, tankerületi fenntartókhoz. Ezen felül a határ menti tankerületi központok kiemelt figyelemmel vannak az érkezőkre, helyi kapcsolatrendszerükön keresztül is igyekeznek őket megszólítani, megtalálni.

A tárca az eddigiek mellett együttműködik a foglalkoztatásért felelős szakterülettel az iskolákban alkalmazható munkaerő megtalálása céljából, ideértve a technikai dolgozókat – takarítók, karbantartók stb. – is. Tekintettel arra, hogy a területi közigazgatási szervezetrendszer, azon belül a járási hivatalok feladata a munkavállalók és munkáltatók közötti kapcsolódási pontok megtalálásának elősegítése, a járási hivatalok segítenek az érintettek beazonosításában és a tankerületi központokkal való kapcsolat felvételében.

Az eddigi kormányzati lépések megfelelőségét alátámasztja, hogy a hozzánk hasonlóan jelentős számban menekülteket fogadó országok gyakorlata teljesen megegyező Magyarországéval. Lengyelországban a menekült diákokat a lakóhely szerinti iskolába lehet beíratni, ahol igyekeznek a nyelvtudás megszerzését elősegíteni számukra, ugyanakkor az elérhető információk szerint nem szerveznek számukra ukrán érettségit. Szlovákiában a kiválasztott óvodába vagy általános iskolába az ideiglenes menedék megadását vagy az eljárás megindítását igazoló okmánnyal lehet kérni a gyermek beíratását. A gyermek a korának,

iskolai végzettségének és szlovák nyelvtudásának megfelelő osztályba kerül, a nyelvi akadályok leküzdésére az iskolák külön felzárkóztatást szerveznek.

A fentiekből látható, hogy a Kormány a köznevelés működésének minden szegmensében igyekszik segítséget nyújtani a menekült gyermekek számára. Természetesen, amennyiben indokolt, a jövőben további intézkedések szülehetnek ezen a téren.

Budapest, 2022. április 19.

Tisztelettel:

Dr. Maruzsa Zoltán
köznevelésért felelős államtitkár

